YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

31 päivänä tammikuuta 2008 *

Asiassa C-380/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Consiglio di Stato (Italia) on esittänyt 19.4.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.10.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Centro Europa 7 Srl

vastaan

Ministero delle Comunicazioni e Autorità per le garanzie nelle comunicazioni

ja

Direzione generale per le concessioni e le autorizzazioni del Ministero delle Comunicazioni,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts (esittelevä tuomari) sekä tuomarit G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.11.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Centro Europa 7 Srl, edustajinaan avvocato A. Pace, avvocato R. Mastroianni ja avvocato O. Grandinetti,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Benyon, E. Traversa, M. Shotter ja F. Amato, avustajanaan avvocato L. G. Radicati di Brozolo,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnössä on kysymys siitä, miten EY:n perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta ja kilpailua koskevia määräyksiä, sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33; jäljempänä puitedirektiivi), sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) (EYVL L 108, s. 21; jäljempänä valtuutusdirektiivi) ja kilpailusta sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinoilla 16.9.2002 annettua komission direktiiviä 2002/77/EY (EYVL L 249, s. 21; jäljempänä kilpailudirektiivi) sekä Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus), johon EU 6 artiklassa viitataan, 10 artiklaa on tulkittava kansallisen, radioteitse tapahtuvan televisiolähetystoiminnan alalla.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Centro Europa 7 Srl -niminen yhtiö (jäljempänä Centro Europa 7) ja Ministero delle Comunicazioni, Autorità per le garanzie nelle comunicazioni sekä Direzione generale per le concessioni e le autorizzazioni del Ministero delle Comunicazioni (jäljempänä yhdessä pääasian vastaajat).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Sähköisiä viestintäpalveluja, sähköisiä viestintäverkkoja sekä niiden liitännäistoimintoja ja -palveluja koskeva uusi yhteinen lainsäädäntökehys (jäljempänä UYL) muodostuu puitedirektiivistä ja neljästä erityisdirektiivistä, joihin kuuluu valtuutusdirektiivi ja joita täydennetään kilpailudirektiivillä.

Puitedirektiivi

4 Puitedirektiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä perustetaan yhdenmukaistettu järjestelmä sähköisten viestintäpalvelujen, sähköisten viestintäverkkojen sekä niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen sääntelylle. Siinä säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten tehtävistä ja määritellään joukko menettelyjä, joilla varmistetaan, että sääntelyjärjestelmää sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkialla yhteisössä.”

5 Puitedirektiivin 1 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä ja erityisdirektiiveillä ei rajoiteta yhteisön tasolla tai kansallisella tasolla yhteisön oikeuden mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä, joilla pyritään yleisen edun mukaisiin, erityisesti sisällön sääntelyyn ja audiovisuaalialan politiikkaan liittyviin tavoitteisiin.”

6 Puitedirektiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’sähköisellä viestintäverkolla’ siirtojärjestelmiä – – joilla voidaan siirtää signaaleja johtojen välityksellä, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla, mukaan luettuina satelliittiverkot, kiinteät – – ja maanpäälliset matkaviestintäverkot, – – radio- ja televisiolähetyksiin käytetyt verkot sekä kaapelitelevisioverkot riippumatta siitä, minkä tyyppistä informaatiota niissä siirretään;

– –

c) ’sähköisellä viestintäpalvelulla’ tavallisesti korvausta vastaan suoritettuja palveluja, jotka muodostuvat kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa, mukaan lukien televiestintäpalvelut ja siirtopalvelut radio- ja televisiotoiminnassa käytetyissä verkoissa – –

– –”

7 Puitedirektiivin 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset toteuttavat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä määriteltyjä sääntelytehtäviään hoitaessaan kaikki aiheelliset toimenpiteet, joilla pyritään 2, 3 ja 4 kohdassa säädettyihin tavoitteisiin. Toimenpiteiden on oltava oikeasuhtaisia näihin tavoitteisiin nähden.

– –

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen tarjoamisessa muun muassa:

– –

b) varmistamalla, ettei kilpailua sähköisen viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta;

– –

d) edistämällä radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokasta käyttöä ja varmistamalla niiden tehokas hallinta.

3. Kansallisten sääntelyviranomaisten on osaltaan vaikutettava sisämarkkinoiden kehittymiseen muun muassa

a) poistamalla jäljellä olevat esteet sähköisten viestintäverkkojen, niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen sekä sähköisten viestintäpalvelujen Euroopan laajuiselta tarjonnalta;

– –”

8 Puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisissä viestintäpalveluissa niiden alueella käytettäviä radiotaajuuksia hallinnoidaan tehokkaasti” ja että ”niiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset noudattavat tällaisia radiotaajuuksia varatessaan ja tiettyyn käyttöön osoittaessaan puolueettomia, selkeitä, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia perusteita”.

9 Puitedirektiivin 28 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että ”jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 24 päivänä heinäkuuta 2003” ja että ”niiden on sovellettava näitä säädöksiä 25 päivänä heinäkuuta 2003”.

Valtuutusdirektiivi

10 Valtuutusdirektiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämän direktiivin tarkoituksena on toteuttaa sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen sisämarkkinat yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla valtuutussääntöjä ja -ehtoja, jotta näiden palvelujen ja verkkojen tarjonta helpottuisi kaikkialla yhteisössä.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamista varten myönnettäviin valtuutuksiin.”

11 Valtuutusdirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä sovelletaan [puitedirektiivin] 2 artiklassa säädettyjä määritelmiä.”

12 Valtuutusdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan ”yleisvaltuutuksella” tarkoitetaan ”jäsenvaltion vahvistamia lainsäädäntöpuitteita, joilla turvataan oikeus sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamiseen, ja jossa säädetään alakohtaisista velvollisuuksista, joita voidaan soveltaa kaikkiin tai tietyntyyppisiin sähköisiin viestintäverkkoihin ja -palveluihin tämän direktiivin mukaisesti”.

13 Valtuutusdirektiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskeva yleisvaltuutus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on taattava vapaus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tässä direktiivissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Tämän vuoksi jäsenvaltiot eivät saa estää yritystä tarjoamasta sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja, ellei tämä ole tarpeen perustamissopimuksen 46 artiklan 1 kohdassa määrätyistä syistä.

2. Sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen [tarjoamiseen] voidaan [myöntää] ainoastaan yleisvaltuus, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja erityisvelvollisuuksia tai 5 artiklassa tarkoitettuja käyttöoikeuksia. Asianomaiselta yritykseltä voidaan edellyttää ilmoituksen tekemistä, mutta ei kansallisten sääntelyviranomaisten nimenomaisen päätöksen tai muun hallinnollisen toimenpiteen saamista ennen kuin valtuutukseen perustuvia oikeuksia voidaan käyttää. Yritys voi aloittaa toiminnan tehtyään mahdollisesti edellytettävän ilmoituksen, noudattaen tarvittaessa kuitenkin 5, 6 ja 7 artiklassa olevien, käyttöä koskevista oikeuksista annettujen säännösten soveltamista.

– –” *

14 Valtuutusdirektiivin 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevat oikeudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot eivät mahdollisuuksien mukaan ja varsinkaan silloin, kun haitallisten häiriöiden mahdollisuus on hyvin pieni, saa asettaa radiotaajuuksien käytön ehdoksi yksittäisen tätä koskevan luvan myöntämistä, vaan tällaisten radiotaajuuksien käyttöehdot on sisällytettävä yleisvaltuutukseen.

* – Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska direktiivin suomenkielinen versio on virheellinen.

2. Jos on välttämätöntä myöntää yksittäisiä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevia oikeuksia, jäsenvaltioiden on myönnettävä tällainen oikeus pyynnöstä kaikille yrityksille, jotka tarjoavat tai käyttävät yleisvaltuutuksen mukaisia palveluja tai verkkoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän direktiivin 6 ja 7 artiklan sekä 11 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja muiden tällaisten voimavarojen tehokkaan käytön varmistavien sääntöjen soveltamista [puitedirektiivin] mukaisesti.

Radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien varaamismenettelyn on oltava avointa, selkeää ja syrjimätöntä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niitä erityisperusteita tai -menettelyjä, joita jäsenvaltiot ovat omaksuneet radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien myöntämiseksi radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille yleistä etua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisön oikeuden mukaisesti – –

– –

5. Jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa myönnettävien käyttöä koskevien oikeuksien määrää, ellei tämä ole välttämätöntä radiotaajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi 7 artiklan mukaisesti.”

15 Valtuutusdirektiivin 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien määrän rajoittamista koskeva menettely”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos jäsenvaltio harkitsee, onko radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien määrän myöntämistä rajoitettava, sen on muun muassa:

a) otettava asianmukaisella tavalla huomioon tarve tarjota käyttäjille mahdollisimman suuri hyöty ja helpottaa kilpailun kehittymistä;

– –

c) julkaistava päätös käyttöä koskevien oikeuksien myöntämisen rajoittamisesta perusteluineen;

d) menettelystä päätettyään kehotettava tekemään käyttöä koskevia oikeuksia koskevia hakemuksia; ja

e) tarkasteltava rajoitusta uudelleen kohtuullisin väliajoin tai asianomaisten yritysten perustellusta pyynnöstä.

– –

3. Jos radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien myöntämistä on rajoitettava, jäsenvaltioiden on myönnettävä tällaiset oikeudet puolueettomin, avoimin, syrjimättömin ja oikeasuhteisin perustein. Valintaperusteissa on asianmukaisella tavalla korostettava [puitedirektiivin] 8 artiklan tavoitteiden saavuttamista.

– –”

16 Valtuutusdirektiivin 17 artiklassa, jonka otsikko on ”Voimassa olevat valtuutukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevat valtuutukset tämän direktiivin säännösten mukaisiksi viimeistään 18 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun soveltamispäivään mennessä.

– –”

17 Valtuutusdirektiivin 18 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että ”jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 24 päivänä heinäkuuta 2003” ja että niiden ”on sovellettava näitä säädöksiä 25 päivänä heinäkuuta 2003”.

Kilpailudirektiivi

18 Kilpailudirektiivin 1 artiklan 1 ja 3 alakohdasta ilmenee, että tätä direktiiviä sovelletaan sähköisiin viestintäverkkoihin ja sähköisiin viestintäpalveluihin, sellaisina kuin ne määritellään puitedirektiivin 2 artiklan a ja c alakohdassa.

19 Kilpailudirektiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Sähköisten viestintäverkkojen ja sähköisten viestintäpalvelujen yksinoikeudet ja erityisoikeudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot eivät saa myöntää tai pitää voimassa yksin- tai erityisoikeuksia sähköisten viestintäverkkojen perustamiselle ja/tai tarjoamiselle tai yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiselle.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokaisella yrityksellä on oikeus tarjota sähköisiä viestintäpalveluja tai perustaa, laajentaa taikka tarjota sähköisiä viestintäverkkoja.

– –

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykselle sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseksi tai sähköisten viestintäverkkojen perustamiseksi ja/tai tarjoamiseksi myönnetty yleinen valtuutus sekä tähän liittyvät edellytykset perustuvat puolueettomiin, syrjimättömiin, oikeasuhteisiin ja selkeisiin perusteisiin.

– –”

20 Kilpailudirektiivin 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Radiotaajuuksien käyttöoikeudet”, täsmennetään seuraavaa:

”Rajoittamatta kuitenkaan sellaisten erityisten periaatteiden ja menettelyiden soveltamista, joita jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön myöntääkseen radio- tai televisiolähetysten sisältöpalvelujen tarjoajille radiotaajuuksien käyttöoikeuksia tarkoituksenaan saavuttaa yhteisön oikeuden mukaiset yleishyödylliset tavoitteet:

1) Jäsenvaltiot eivät saa myöntää erityis- tai yksinoikeuksia radiotaajuuksien käyttämiseksi sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen.

2) Radiotaajuuksien myöntämisen sähköisille viestintäpalveluille on perustuttava puolueettomiin, selkeisiin, syrjimättömiin ja oikeasuhteisiin perusteisiin.”

21 Kilpailudirektiivin 9 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään 24 päivänä heinäkuuta 2003 tiedot, joiden perusteella komissio voi vahvistaa, että tämän direktiivin säännöksiä on noudatettu.”

Kansallinen lainsäädäntö

31.7.1997 annettu laki nro 249

22 Autorità per le garanzie nelle comunicazioni (viestintäalan sääntelyviranomainen, jäljempänä Autorità) perustettiin 31.7.1997 annetulla lailla nro 249 (GURI nro 177, Supplemento ordinario, 31.7.1997; jäljempänä laki nro 249/1997), joka tuli voimaan 1.8.1998.

23 Lain nro 249/1997 2 §:n 6 momentilla otettiin käyttöön televisiolähetystoiminnan keskittymiä koskevia rajoituksia kieltämällä yhtä toimijaa pitämästä hallussaan konsessioita, joiden nojalla se voisi valtakunnallisesti harjoittaa lähetystoimintaa yli 20 prosentissa radiotaajuuksilla toimivista televisiokanavista.

24 Lain nro 249/1997 3 §:n 1 momentissa säädettiin, että aiemmin voimassa olleen sääntelyn nojalla lähetysluvan saaneiden toimijoiden on mahdollista jatkaa lähetystoimintaansa valtakunnallisella ja paikallisella tasolla siihen asti, kunnes uudet konsessiot myönnetään tai uusia konsessioita koskevat hakemukset hylätään, mutta ei missään tapauksessa 30.4.1998 jälkeen.

25 Lain nro 249/1997 3 §:n 2 momentissa säädettiin, että Autorità voi 31.1.1998 asti tehdä televisiolähetystaajuuksien varaamista koskevan kansallisen suunnitelman (jäljempänä taajuuksien varaamista koskeva kansallinen suunnitelma) ja että se voi kyseisen suunnitelman nojalla myöntää uusia konsessioita 30.4.1998 asti.

26 Ennakkoratkaisupyynnössä olevista seikoista, jotka Italian hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio ovat huomautuksillaan vahvistaneet, ilmenee, että taajuuksien varaamista koskeva kansallinen suunnitelma hyväksyttiin 30.10.1998 tehdyllä Autoritàn päätöksellä nro 68/98 ja että viimeksi mainittu antoi 1.12.1998 tekemällään päätöksellä nro 78/98 asetuksen, joka koskee analogisilla radiotaajuuksilla tapahtuvaan televisiolähetystoimintaan liittyvien konsessioiden myöntämisedellytyksiä ja niiden yksityiskohtaisia soveltamissäännöksiä.

27 Lain nro 249/1997 3 §:n 6 momentissa säädettiin sellaisia olemassa olevia valtakunnallisia televisiokanavia koskevasta siirtymäjärjestelmästä, jotka ylittävät tuon lain 2 §:n 6 momentissa säädetyt kilpailuoikeudelliset rajat (jäljempänä kilpailuoikeudelliset rajat ylittävät kanavat), ja sallittiin se, että kyseisten kanavien lähetystoimintaa radiotaajuuksilla jatketaan siirtymäjärjestelmän perusteella 30.4.1998 jälkeen konsession saaneilla kanavilla olevia velvollisuuksia noudattaen, edellyttäen, että lähetystoimintaa harjoitetaan samanaikaisesti satelliitin välityksellä tai kaapeliteitse.

28 Lain nro 249/1997 3 §:n 7 momentin mukaan Autoritàn on kaapeli- tai satelliittiohjelmien käyttäjien määrän tosiasiallisesti ja merkittävästi lisääntyessä määrättävä, minkä ajan kuluessa kilpailuoikeudelliset rajat ylittävien kanavien oli siirryttävä lähettämään ohjelmansa yksinomaan satelliitin välityksellä tai kaapeliteitse ja hylättävä radiotaajuudet.

29 Ennakkoratkaisupyynnössä olevista seikoista, jotka Italian hallitus ja komissio ovat huomautuksillaan vahvistaneet, ilmenee, että tämä aika määrättiin Corte costituzionalen 20.11.2002 antamalla tuomiolla nro 466 (GURI 27.11.2002) päättymään 31.12.2003.

20.3.2001 annettu laki nro 66

30 Asiakirjoista ilmenee, että 23.1.2001 annetulla asetuksella (decreto-legge) nro 5 (GURI nro 19, 24.1.2001, s. 5), joka on muunnettu laiksi ja jota on muutettu 20.3.2001 annetulla lailla nro 66 (GURI nro 70, 24.3.2001, s. 3), televisiolähetystoimintaa radiotaajuuksilla laillisesti harjoittaville toimijoille annetaan lupa jatkaa lähetyksiään siihen asti, kunnes valtakunnallinen suunnitelma radiotaajuuksien varaamisesta digitaalitelevisiota varten pannaan toimeen.

24.2.2004 annettu laki nro 43 ja 3.5.2004 annettu laki nro 112

31 Asetuksen (decreto-legge) nro 352, joka on annettu 24.12.2003 (GURI nro 300, 29.12.2003, s. 4; jäljempänä asetus nro 352/2003) ja joka on muunnettu laiksi ja jota on muutettu 24.2.2004 annetulla lailla nro 43 (GURI nro 47, 26.2.2004, s. 4), 1 §:llä annetaan kilpailuoikeudelliset rajat ylittäville kanaville lupa jatkaa televisioverkoissa analogisia ja digitaalisia lähetyksiään digitaalisten televisiokanavien kehityksestä tehtävän tutkimuksen valmistumiseen asti.

32 Lisäksi 3.5.2004 annetussa laissa nro 112 (GURI nro 82, Supplemento ordinario, 5.5.2004; jäljempänä laki nro 112/2004) täsmennetään radiotaajuuksilla lähetettävien digitaalisten lähetysten aloittamisen eri vaiheet.

33 Lain nro 112/2004 23 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Toimijat, joilla on millä tahansa perusteella oikeus valtakunnallisella tai paikallisella tasolla harjoittaa televisiolähetystoimintaa ja jotka täyttävät ne edellytykset,

jotka – – [23.1.2001 annetussa] asetuksessa nro 5, joka on muutoksin muunnettu [20.3.2001] laiksi nro 66, on asetettu luvan saamiseksi maanpäällisellä digitaalitekniikalla suoritettavia lähetyksiä koskevaan kokeiluun osallistumiselle, voivat digitaalisten televisiolähetysten taajuuksien varaamista koskevan kansallisen suunnitelman toimeenpanoon asti suorittaa edellä mainittuja kokeiluja myös lähettämällä samanaikaisesti uudelleen jo analogisesti lähetyt ohjelmat verkkojen täydelliseen konvertointiin asti, ja ne voivat tämän lain voimaantuloajankohdasta lähtien hakea – – maanpäällisellä digitaalitekniikalla suoritettaviin lähetyksiin vaadittavat toimiluvat ja luvat.

2. Digitaalitekniikalla suoritettavia lähetyksiä koskeva kokeilu voidaan tehdä laitteilla, jotka tämän lain voimaantuloajankohtana käyttävät laillisesti analogista tekniikkaa.

3. Laillista televisiolähetystoimintaa valtakunnallisella tai paikallisella tasolla harjoittavien toimijoiden keskinäiset laitteistojen tai yrityksen osien siirrot, joilla pyritään digitaaliverkkojen luomiseen, ovat sallittuja edellyttäen, että hankinnat on tarkoitettu digitaalitekniikalla suoritettavaan lähettämiseen.

– –

5. Lupa televisiolähetystoiminnan harjoittamiseen on tämän lain voimaantuloajankohdasta lähtien myönnettävä pyynnöstä henkilöille, jotka harjoittavat laillisesti televisiolähetystoimintaa joko konsession tai 1 momentissa tarkoitetun yleisvaltuutuksen nojalla, jos he osoittavat saavuttaneensa kattavuuden, joka on vähintään 50 prosenttia väestöstä tai paikallisesta lähetysalueesta.

– –

9. Jotta helpotettaisiin analogisen järjestelmän muuntamista digitaaliseksi järjestelmäksi, televisio-ohjelmien lähettämistä on jatkettava tämän lain voimaantuloajankohtana laillisessa käytössä olevilla laitteilla. – –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

34 Pääasiassa on kyse sen vahingon korvaamisesta, jonka Centro Europa 7 väittää kärsineensä sen vuoksi, etteivät pääasian vastaajat myöntäneet sille lähetystaajuuksia analogiseen, radioteitse tapahtuvaan televisiolähetystoimintaan.

35 Italian toimivaltaiset viranomaiset myönsivät Centro Europa 7:lle lain nro 249/1997 nojalla konsession radioteitse tapahtuvan televisiolähetystoiminnan harjoittamiseen valtakunnallisella tasolla; konsession nojalla se sai perustaa analogisella tekniikalla toimivan televisioverkon ja käyttää sitä. Konsessiossa viitattiin radiotaajuuksien varaamisen osalta 30.10.1998 hyväksyttyyn, radiotaajuuksien varaamista koskevaan kansalliseen suunnitelmaan. Kansallisen tuomioistuimen mukaan kyseistä suunnitelmaa ei kuitenkaan ollut pantu toimeen, joten vaikka Centro Europa 7:llä olikin konsessio, se ei koskaan kyennyt suorittamaan lähetyksiä, koska sille ei ollut varattu radiotaajuuksia.

36 Centro Europa 7 saattoi Tribunale amministrativo regionale del Lazion käsiteltäväksi vaatimuksen, jolla se pyrki muun muassa siihen, että sen oikeus saada radiotaajuuksia tunnustettaisiin ja että sille aiheutettu vahinko korvattaisiin.

37 Kyseinen Tribunale hylkäsi tuon vaatimuksen 16.9.2004 antamallaan tuomiolla.

38 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian vastaajat vetoavat Centro Europa 7:n Consiglio di Statossa tuota tuomiota vastaan vireille panemassa valitusasiassa muun muassa lakiin nro 112/2004.

39 Vaikka Consiglio di Stato täsmentääkin kyseisessä pyynnössä, että se rajoittaa tarkastelunsa Centro Europa 7:n esittämään vahingonkorvausvaateeseen ja ettei se aio tässä vaiheessa lausua radiotaajuuksien myöntämistä koskevasta kysymyksestä, se huomauttaa, että keskeisesti lainsäädännölliset tekijät ovat olleet syynä siihen, ettei Centro Europa 7:lle ole jaettu radiotaajuuksia.

40 Se muistuttaa, että lain nro 249/1997 3 §:n 2 momentin mukaan radiotaajuuksien ”tosiasiallisilla haltijoilla”, joilla oli oikeus harjoittaa toimintaansa aiemman järjestelmän perusteella, oli mahdollisuus jatkaa lähetyksiään uusien konsessioiden myöntämiseen saakka tai siihen saakka, kunnes uusia konsessioita koskevat hakemukset oli hylätty, ja joka tapauksessa enintään 30.4.1998 asti.

41 Se muistuttaa myös, että lain nro 249/1997 3 §:n 7 momentilla annetaan lupa kyseisten lähetysten jatkamiseen viittaamalla Autoritàhan, jonka oli vahvistettava määräpäivä, ja edellytykseksi asetetaan vain se, että lähetykset suoritetaan samanaikaisesti radiotaajuuksilla ja satelliitin välityksellä tai kaapeliteitse. Autoritàn jätettyä tämän päivän vahvistamatta Corte costituzionale vahvisti ajankohdaksi, jona kilpailuoikeudelliset rajat ylittävien kanavien lähettämät ohjelmat pitäisi lähettää yksinomaan satelliitin välityksellä tai kaapeliteitse, 31.12.2003, joten kansallisen tuomioistuimen mukaan Centro Europa 7:lle varattavissa olevia radiotaajuuksia oli vapautunut.

42 Kansallisen tuomioistuimen mukaan tätä määräaikaa ei kuitenkaan noudatettu kansallisen lainsäätäjän puututtua asiaan antamalla asetuksen nro 352/2003, josta tuli 24.2.2004 annettu laki nro 43, 1 §:n, jolla jatkettiin kilpailuoikeudelliset rajat ylittävien kanavien toimintaa siihen saakka, kunnes Autorità olisi saattanut päätökseen digitaalisten televisiokanavien kehitystä koskevan tutkimuksen, ja sitten laista nro 112/2004 ja muun muassa sen 23 §:n 5 momentin takia.

43 Lailla nro 112/2004 on yleisvaltuutusjärjestelmän avulla jatkettu kilpailuoikeudelliset rajat ylittävien kanavien mahdollisuutta jatkaa radiotaajuuksilla suoritettavia lähetyksiä siihen saakka, kunnes digitaalisten televisiolähetysten taajuuksien varaamista koskeva valtakunnallinen suunnitelma pannaan toimeen, joten näillä kanavilla ei ollut velvollisuutta vapauttaa radiotaajuuksia, jotka oli tarkoitettu varattaviksi konsessionhaltijoille.

44 Kansallisen tuomioistuimen mukaan tästä laista on siis seurannut, ettei analogisia lähetyksiä koskevien konsessioiden haltijoille varattavissa olevia radiotaajuuksia vapautunut ja että muita kuin radiotaajuuksilla tosiasiallisesti lähettäviä toimijoita estettiin osallistumasta digitaalitelevisiokokeiluun.

45 Koska Centro Europa 7 kiistää asetuksen nro 352/2003 ja lain nro 112/2004 yhteensoveltuvuuden yhteisön oikeuden kanssa, Consiglio di Stato pohtii, soveltuuko Italian lainsäädäntö laista nro 249/1997 lähtien yhteen palvelujen tarjoamisen vapautta ja kilpailua koskevien perustamissopimuksen määräysten, puitedirektiivin 8 artiklan ja 9 artiklan 1 kohdan ja valtuusdirektiivin 5, 7 ja 17 artiklan sekä vielä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaan kirjatun tietolähteiden moniarvoisuuden periaatteen kanssa, joka on yhteisön oikeuden yleinen periaate.

46 Tässä tilanteessa Consiglio di Stato on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Taataanko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklalla, johon viitataan [EU] 6 artiklassa, tiedonvälityksen ulkoinen moniarvoisuus radio- ja televisioalalla ja velvoitetaanko sillä näin ollen jäsenvaltiot takaamaan tällä alalla tosiasiallinen moniarvoisuus ja tosiasiallinen kilpailu sellaisen kilpailuoikeudellisen järjestelmän avulla, jolla teknologian kehittyessä taataan pääsy viestintäverkkoihin ja toimijoiden moninaisuus siten, ettei markkinoiden duopolistisia järjestelyjä ole mahdollista pitää laillisina?

2) Edellyttävätkö EY:n perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta ja kilpailua koskevat määräykset, sellaisena kuin komissio on niitä tulkinnut käyttöoikeussopimuksista (konsessio) yhteisön oikeudessa 29.4.2000 annetussa tulkitsevassa tiedonannossa, että käyttöoikeussopimuksia tehtäessä noudatetaan periaatteita, joilla kyetään varmistamaan syrjimätön ja yhdenvertainen kohtelu, avoimuus ja oikeasuhteisuus sekä yksityisten oikeudet, ja ovatko näiden perustamissopimuksen määräysten ja periaatteiden kanssa ristiriidassa lain nro 249/1997 3 §:n 7 momentin ja asetuksen [nro 352/2003] 1 §:n kaltaiset Italian oikeuden säännökset, koska niillä annetaan sellaisten henkilöiden, jotka harjoittavat kilpailuoikeudelliset rajat ylittävää lähetystoimintaa, keskeytyksettä jatkaa toimintansa harjoittamista ja koska valittajana olevan yhtiön kaltainen yhtiö, jolle on sääntöjenmukaisessa kilpailuttamismenettelyssä myönnetty konsessio, on suljettu niillä lähetystoiminnan ulkopuolelle siten, ettei se voi harjoittaa lähetysoikeuksiensa mukaista toimintaa, koska sille ei ole varattu taajuuksia (mikä johtuu taajuuksien riittämättömyydestä tai puutteesta, joka on aiheutunut siitä, että nk. kilpailuoikeudelliset rajat ylittävien viestintäverkkojen haltijat harjoittavat niillä toimintaansa)?

3) Onko – – valtuutusdirektiivin katsottava sen 17 artiklan nojalla olevan 25.7.2003 lähtien välittömästi sovellettavissa kansallisessa oikeudessa ja asetetaanko siinä

jäsenvaltiolle, joka on antanut konsessioita (joihin sisältyy oikeus viestintäverkkojen asentamiseen tai sähköisten tiedonvälityspalvelujen tarjoamiseen tai taajuuksien käyttöoikeus) televisiolähetystoiminnan harjoittamiseen, velvollisuus yhteensovittaa ne yhteisön lainsäädännön kanssa ja sisältyykö tähän velvollisuuteen vaatimus siitä, että toiminnan harjoittamisen edellyttämät taajuudet tosiasiallisesti myönnetään?

4) Estetäänkö – – puitedirektiivin 9 artiklalla ja valtuutusdirektiivin 5 artiklalla, joissa säädetään avoimista, selkeistä ja syrjimättömistä menettelyistä (5 artikla), jotka on toimitettava puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhtaisten perusteiden nojalla (9 artikla), sellainen kansallisessa oikeudessa (lain nro 112/2004 23 §:n 5 momentti) säädetty yleisvaltuutusjärjestelmä, jonka mukaan sellaisia kilpailuoikeudelliset rajat ylittäviä viestintäverkkoja, joita ei ole valittu tarjouskilpailumenettelyssä, saadaan edelleen käyttää, millä loukataan sellaisille muille yrityksille yhteisön oikeuden nojalla kuuluvia oikeuksia (– – valtuutusdirektiivin 17 artiklan 2 kohta), joilta on evätty toimintamahdollisuus, vaikka ne ovat voittaneet kilpailuttamismenettelyt?

5) Velvoitetaanko jäsenvaltiot [puitedirektiivin] 9 artiklalla, [valtuutusdirektiivin] 5 artiklan 2 kohdan toisella alakohdalla ja 7 artiklan 3 kohdalla sekä [kilpailudirektiivin] 4 artiklalla ainakin 25.7.2003 lähtien (ks. valtuutusdirektiivin 17 artikla) lakkauttamaan tilanne, jossa taajuuksia käytetään tosiasiallisesti (laitteita käytetään ilman hakijoiden vertailun jälkeen myönnettäviä konsessioita tai lupia) harjoitetun kaltaisessa televisiolähetystoiminnassa, ja olemaan sallimatta tämän toiminnan harjoittamista, jollei lähetystaajuuksia ole asianmukaisesti suunniteltu ja jollei moniarvoisuuteen järkevästi pyritä ja jos se on ristiriidassa jäsenvaltion julkisessa hankintamenettelyssä myöntämien konsessioiden kanssa?

6) Voiko jäsenvaltio vedota – – valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja [kilpailudirektiivin] – – 4 artiklassa säädettyyn poikkeukseen vain suojellakseen tiedonvälityksen moniarvoisuutta ja taatakseen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden suojelun, mutta ei niiden toimijoiden hyväksi, jotka harjoittavat lähetystoimintaa kansallisten säännösten mukaiset kilpailuoikeudelliset rajat ylittävissä viestintäverkoissa?

7) Pitääkö jäsenvaltion ilmoittaa, mitkä ovat kansallisella poikkeuslainsäädännöllä tosiasiallisesti tavoiteltavat päämäärät, jotta se voisi vedota [valtuutusdirektiivin] 5 artiklassa säädettyyn poikkeukseen?

8) Voidaanko tätä poikkeusta soveltaa muihinkin kuin televisiolähetystoimintaa koskevan julkisen palvelun konsessionsaajaan (Italiassa RAI) ja siis sellaisten yksityisten toimijoiden hyväksi, jotka eivät ole voittaneet kilpailuttamismenettelyä, ja sellaisten yritysten vahingoksi, joille sitä vastoin on tarjouskilpailun perusteella sääntöjenmukaisesti myönnetty konsessio?

9) Eikö kansallisen lainsäätäjän olisi perustamissopimuksessa määrättyjen yhteisön oikeuden sääntöjen ja johdetun oikeuden sääntöjen, joilla pyritään takaamaan toimiva kilpailu (workable competition) televisiolähetysmarkkinoiden alalla, nojalla pitänyt estää se, että [analogisiin lähetyksiin sovellettavan] vanhan siirtymäjärjestelmän voimassaoloa jatkettiin samanaikaisesti kun nk. maanpäällinen digitaalijärjestelmä käynnistettiin, koska ainoastaan silloin, kun analogiset lähetykset lopetetaan (ja siirrytään yleisesti digitaalilähetyksiin), näin vapautuneet taajuudet on mahdollista varata uudelleen eri tarkoituksiin, kun taas maanpäällisiin digitaalilähetyksiin johtavan siirtymämenettelyn käynnistämisen vaarana on, että käytettävissä olevien taajuuksien niukkuus korostuu siitä syystä, että analogisia ja digitaalisia lähetyksiä lähetetään samanaikaisesti?

10) Varmistetaanko yhteisön oikeudessa taattu tietolähteiden moniarvoisuuden ja kilpailun suoja televisiolähetystoiminnan alalla lain nro 112/2004 kaltaisella kansallisella lainsäädännöllä, jossa säädetään uudesta raja-arvosta, joka on 20 prosenttia voimavaroista ja jonka laskentaperuste on uusi ja hyvin laaja (yhdennettyä viestintäjärjestelmää SIC:iä koskevan päätöksen 2 §:n g kohta ja lain nro 112/2004 15 §) ja johon sisältyvät myös sellaiset toiminnot, jotka eivät vaikuta tietolähteiden moniarvoisuuteen, kun taas kilpailuoikeudessa 'relevantit markkinat' yleensä muodostetaan eriyttämällä televisioalan markkinat tekemällä ero radiotaajuuksilla toimivien maksullisten kanavien ja maksuttomien kanavien välillä (ks. mm. neuvoston asetukseen (ETY) N:o 4064/89 perustuva, 21.3.2000 tehty komission päätös keskittymän COMP/JV.37–BSKYB/Kirch Pay TV julistamisesta yhteismarkkinoille soveltuvaksi ja yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvaksi (Asia N:o COMP/M.2876 – Newscorp/Telepiù) 2.4.2003 tehty komission päätös?"

Ennakkoratkaisukysymykset

47 Kansallinen tuomioistuin pyytää ennakkoratkaisupyynnössään yhteisöjen tuomioistuinta lausumaan palvelujen tarjoamisen vapautta ja kilpailua koskevien perustamissopimuksen määräysten, puitedirektiivin, valtuutusdirektiivin, kilpailudirektiivin ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan, johon EU 6 artiklassa viitataan, tulkinnasta.

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta ja ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottaminen

48 Aluksi on syytä todeta, että kansallinen tuomioistuin pyytää joissakin kysymyksissään yhteisöjen tuomioistuinta lausumaan joidenkin Italian lainsäädännön sovellettavien säännösten yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden kanssa.

49 Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole ennakkoratkaisumenettelyssä toimivaltaa lausua kansallisten oikeussääntöjen yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden kanssa eikä tulkita kansallisia säännöksiä ja määräyksiä (ks. asia C-151/02, Jaeger, tuomio 9.9.2003, Kok. 2003, s. I-8389, 43 kohta ja asia C-237/04, Enirisorse, tuomio 23.3.2006, Kok. 2006, s. I-2843, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin toistuvasti todennut, että se on toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa tätä yhteensopivuutta sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa (ks. mm. asia C-292/92, Hünermund ym., tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6787, Kok. Ep. XIV, s. 515, 8 kohta ja em. asia Enirisorse, tuomion 24 kohta).

51 Yhteisöjen tuomioistuimen on siis tässä asiassa tarkasteltava vain yhteisön oikeuden säännöksiä ja esitettävä tulkinta, josta on hyötyä kansalliselle tuomioistuimelle, jonka asiana on arvioida kansallisten säännösten yhteensoveltuvuutta yhteisön oikeuden kanssa, kun se ratkaisee siinä vireillä olevan riita-asian.

52 Toiseksi on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 59 kohta ja asia C-466/04, Acereda Herrera, tuomio 15.6.2006, Kok. 2006, s. I-5341, 47 kohta).

53 Yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan voi ratkaista kansallisen tuomioistuimen esittämää ennakkoratkaisukysymystä, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen

pyytämällä yhteisön oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (em. asia Bosman, tuomion 61 kohta; em. asia Acereda Herrera, tuomion 48 kohta ja yhdistetyt asiat C-94/04 ja C-202/04, Cipolla ym., tuomio 5.12.2006, Kok. 2006, s. I-11421, 25 kohta).

54 Ennakkoratkaisupyynnössä on tältä osin esitettävä täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisön oikeuden tulkintaa ja päätyy siihen, että ennakkoratkaisukysymysten esittäminen yhteisöjen tuomioistuimelle on tarpeellista. Tässä yhteydessä on välttämätöntä, että kansallinen tuomioistuin antaa edes vähäisen selostuksen niistä syistä, joiden perusteella se on valinnut ne yhteisön oikeuden säännökset ja määräykset, joiden tulkintaa se pyytää, ja siitä, miten nämä oikeussäännöt ja pääasiassa sovellettava kansallinen lainsäädäntö liittyvät toisiinsa (asia C-167/94, Grau Gomis ym., määräys 7.4.1995, Kok. 1995, s. I-1023, 9 kohta; yhdistetyt asiat C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04, ABNA ym., tuomio 6.12.2005, Kok. 2005, s. I-10423, 46 kohta; yhdistetyt asiat C-338/04, C-359/04 ja C-360/04, Placanica ym., tuomio 6.3.2007, Kok. 2007, s. I-1891, 34 kohta ja asia C-295/05, Asemfo, tuomio 19.4.2007, Kok. 2007, s. I-2999, 33 kohta).

55 On todettava, ettei kansallinen tuomioistuin kymmenennessä kysymyksessään mainitse niitä yhteisön oikeuden säännöksiä, joiden tulkitsemista se pyytää, eikä selitä sitä yhteyttä, jonka se katsoo olevan olemassa näiden säännösten ja pääasian riidan tai kyseisen riidan kohteen välillä.

56 Kymmenettä kysymystä ei näin ollen oteta tutkittavaksi.

57 Kolmanneksi on muistutettava, että jotta yhteisön oikeutta voitaisiin tulkita siten, että tulkinta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen, sen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava

ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat (ks. yhdistetyt asiat C-320/90–C-322/90, Telemarsicabruzzo ym., tuomio 26.1.1993, Kok. 1993, s. I-393, Kok. Ep. XIV, s. I-1, 6 kohta; asia C-341/95, Bettati, tuomio 14.7.1998, Kok. 1998, s. I-4355, 67 kohta; asia C-67/96, Albany International, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-5751, 39 kohta ja em. yhdistetyt asiat Cipolla ym., tuomion 25 kohta).

58 Nämä edellytykset koskevat erityisesti kilpailualaa, jolle on luonteenomaista tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen monimutkaisuus (em. yhdistetyt asiat Telemarsicabruzzo ym., tuomion 7 kohta; em. asia Bettati, tuomion 68 kohta ja em. asia Albany International, tuomion 39 kohta).

59 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 27 kohdassa, tässä asiassa vaikuttaa siltä, että pyytäessään toisessa kysymyksessään perustamissopimuksen kilpailumääräysten tulkintaa, kansallinen tuomioistuin tarkoittaa ensisijaisesti EY 86 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä EY 82 artiklan kanssa.

60 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio rikkoo näihin kahteen määräykseen sisältyviä kieltoja, jos kyseinen yritys syyllistyy määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön pelkästään käyttämällä sille myönnettyjä erityis- tai yksinoikeuksia tai jos nämä oikeudet ovat omiaan johtamaan tilanteeseen, jossa yritys käyttää asemaansa tällä tavoin väärin (yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Pavlov ym., tuomio 12.9.2000, Kok. 2000, s. I-6451, 127 kohta; asia C-475/99, Ambulanz Glöckner, tuomio 25.10.2001, Kok. 2001, s. I-8089, 39 kohta ja asia C-451/03, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, tuomio 30.3.2006, Kok. 2006, s. I-2941, 23 kohta).

61 Ennakkoratkaisupyynnössä ei kuitenkaan anneta mitään tietoja relevanteista markkinoista, noilla markkinoilla toimivien eri yritysten markkinaosuuksien laskennasta ja määräävän markkina-aseman oletetusta väärinkäytöstä.

62 Näin ollen on syytä katsoa, että siltä osin kuin toinen kysymys liittyy kilpailua koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin, sitä ei voida ottaa tutkittavaksi (ks. vastaavasti asia C-134/03, Viacom Outdoor, tuomio 17.2.2005, Kok. 2005, s. I-1167, 25–29 kohta).

63 Samoista syistä on syytä todeta, ettei yhdeksättä kysymystä voida ottaa tutkittavaksi.

64 Neljänneksi on syytä tutkia, onko yhteisöjen tuomioistuin tässä asiassa toimivaltainen lausumaan EY 49 artiklasta, sillä on kiistatonta, että kaikki pääasian tosiseikat ovat tapahtuneet vain yhden jäsenvaltion sisällä.

65 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan erotuksetta Italian kansalaisiin ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin, kuuluu lähtökohtaisesti palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan ainoastaan siltä osin, kuin sitä sovelletaan tilanteisiin, jotka liittyvät jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (asia 286/81, Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, tuomio 15.12.1982, Kok. 1982, s. 4575, Kok. Ep. VI, s. 611, 9 kohta ja asia C-6/01, Anomar ym., tuomio 11.9.2003, Kok. 2003, s. I-8621, 39 kohta).

66 Ei nimittäin voida pitää mahdottomana, että pääasiassa muihin jäsenvaltioihin kuin Italian tasavaltaan sijoittautuneet yritykset olisivat olleet tai olisivat kiinnostuneita tarjoamaan kysymyksessä olevia palveluja (ks. vastaavasti asia C-87/94, komissio v. Belgia, tuomio 25.4.1996, Kok. 1996, s. I-2043, 33 kohta ja asia C-458/03, Parking Brixen, tuomio 13.10.2005, Kok. 2005, s. I-8585, 55 kohta).

67 Liittymä jäsenvaltioiden väliseen kauppaan oletetaan todetuksi, jos kyseisiin markkinoihin liittyy varma, rajat ylittävä intressi (asia C-507/03, komissio v. Irlanti, tuomio 13.11.2007, Kok. 2007, s. I-9777, 29 kohta), minkä tarkistaminen kuuluu kansallisen tuomioistuimen tehtäviin.

68 Yhteisöjen tuomioistuimelle tässä asiassa esitettyyn toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on joka tapauksessa vastattava siltä osin kuin se koskee EY 49 artiklaa.

69 Tämä vastaus voi näet olla ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle hyödyllinen tilanteessa, jossa Italian kansalaisella on kansallisen oikeuden nojalla oltava samat oikeudet kuin jonkin toisen jäsenvaltion kansalaisella yhteisön oikeuden perusteella samanlaisessa tilanteessa (asia C-448/98, Guimont, tuomio 5.12.2000, Kok. 2000, s. I-10663, 23 kohta; yhdistetyt asiat C-515/99, C-519/99–C-524/99 ja C-526/99–C-540/99, Reisch ym., tuomio 5.3.2002, Kok. 2002, s. I-2157, 26 kohta; em. asia Anomar ym., tuomion 41 kohta; em. asia Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, tuomion 29 kohta ja em. yhdistetyt asiat Cipolla ym., tuomion 30 kohta).

70 Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen toimivaltainen lausumaan EY 49 artiklan tulkinnasta.

71 Toinen kysymys voidaan siis ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee EY 49 artiklaa.

Toinen, neljäs ja viides kysymys

72 Toisella, neljännellä ja viidennellä kysymyksellä pyritään kaikilla pääasiallisesti selvittämään, onko televisiolähetysalalla sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka

soveltaminen johtaa siihen, että toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta suorittaa lähetyksiä, koska sille ei ole jaettu lähetystaajuuksia, EY 49 artiklan määräysten tai UYL:n säännösten vastainen.

73 Yhteisöjen tuomioistuin voi tosin vastata toiseen kysymykseen EY 49 artiklan valossa vain siltä osin, kuin tuo kysymys koskee Italian lainsäädäntöä, toisin sanoen lain nro 249/1997 3 §:n 7 momenttia, joka oli voimassa, ennen kuin UYL:ää alettiin soveltaa, kuten puitedirektiivin 28 artiklan 1 kohdasta, valtuutusdirektiivin 18 artiklan 1 kohdasta ja kilpailudirektiivin 9 artiklasta ilmenee.

74 Neljäs ja viides kysymys koskevat nekin vain UYL:ää, sillä ne liittyvät kansalliseen lainsäädäntöön, joka tuli voimaan UYL:n soveltamisen aloittamisen jälkeen, toisin sanoen lain nro 112/2004 säännöksiin.

75 Toinen kysymys koskee kuitenkin myös Italian lainsäädäntöä, joka tuli voimaan UYL:n soveltamisen aloittamisen jälkeen, toisin sanoen asetuksen nro 352/2003 1 §:ää.

76 Kuten komissio on yhteisöjen tuomioistuimelle jättämissään huomautuksissa todennut, UYL:llä toimeenpantiin perustamissopimuksen määräyksiä eli erityisesti palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat määräykset sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla, sellaisina kuin nämä verkot ja palvelut määritellään puitedirektiivin 2 artiklan a ja c alakohdassa, valtuutusdirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa ja kilpailudirektiivin 1 artiklan 1 ja 3 kohdassa.

77 Toista, neljättä ja viidettä kysymystä on siis käsiteltävä yhdessä sillä tarkennuksella, että UYL:ää koskevilla vastauksilla on merkitystä vasta ajankohdasta lähtien, josta alkaen sitä on alettu soveltaa ja joka ilmenee puitedirektiivin 28 artiklan 1 kohdasta, valtuutusdirektiivin 18 artiklan 1 kohdasta ja kilpailudirektiivin 9 artiklasta.

78 Jotta kansalliselle tuomioistuimelle annettaisiin hyödyllinen vastaus, on syytä muistuttaa, ettei perustamissopimuksessa vaadita kaikkien kaupallisten valtion monopolien lakkauttamista vaan siinä määrätään niiden mukauttamisesta siten, että tavaroiden hankintaa ja myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia (asia C-189/95, Franzén, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5909, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

79 EY 49 artikla on esteenä kaikkien sellaisten kansallisten säännösten soveltamiselle, joiden vuoksi palvelujen tarjoaminen jäsenvaltioiden välillä on vaikeampaa kuin niiden tarjoaminen pelkästään jäsenvaltion sisällä (yhdistetyt asiat C-544/03 ja C-545/03, Mobistar ja Belgacom Mobile, tuomio 8.9.2005, Kok. 2005, s. I-7723, 30 kohta).

80 Nämä periaatteet on sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla pantu toimeen UYL:llä.

81 Puitedirektiivin 8 artiklassa asetetaan nimittäin jäsenvaltioille velvollisuus varmistaa, että kansalliset sääntelyviranomaiset toteuttavat kaikki aiheelliset toimenpiteet edistääkseen kilpailua sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisessa ja huolehtivat siitä, ettei kilpailua sähköisen viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta, sekä poistavat jäljellä olevat esteet kyseisten palvelujen Euroopan laajuiselta tarjonnalta.

82 Kilpailudirektiivin 2 artiklan 2 kohdassa velvoitetaan siinäkin jäsenvaltiot toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokaisella yrityksellä on oikeus tarjota sähköisiä viestintäpalveluja tai perustaa, laajentaa taikka tarjota sähköisiä viestintäverkkoja.

83 Valtuutusdirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan takaamaan vapaus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja ja kielletään niitä estämästä yritystä tarjoamasta tällaisia verkkoja ja palveluja, ellei tämä ole tarpeen EY 46 artiklan 1 kohdassa määrätyistä syistä.

84 Valtuutusdirektiivin 3 artiklan 2 kohdassa täsmennetään tässä suhteessa, että sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjoamiseen voidaan myöntää ainoastaan yleisvaltuus.

85 Tältä osin on tärkeää täsmentää, että televisiolähetysten alalla palvelujen tarjoamisen vapaus, sellaisena kuin siitä määrätään EY 49 artiklassa ja kuin se on tällä alalla toimeenpantu UYL:llä, ei edellytä ainoastaan lähetysluvan vaan myös lähetystaajuuksien myöntämistä.

86 Lähetystaajuuksien puuttuessa toimija ei nimittäin voi tosiasiallisesti käyttää yhteisön oikeuteen perustuvia oikeuksiaan päästä televisiolähetystoiminnan markkinoille.

87 Puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetään tältä osin, että ”jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisissä viestintäpalveluissa niiden alueella käytettäviä radiotaajuuksia hallinnoidaan tehokkaasti”.

88 Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että jäsenvaltiot eivät mahdollisuuksien mukaan ja varsinkaan silloin, kun haitallisten häiriöiden mahdollisuus on hyvin pieni, saa asettaa radiotaajuuksien käytön ehdoksi yksittäisen tätä koskevan luvan myöntämistä vaan tällaisten radiotaajuuksien käyttöehdot on sisällytettävä yleisvaltuutukseen.

89 Lisäksi kilpailudirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa kielletään jäsenvaltioita myöntämästä erityis- tai yksinoikeuksia radiotaajuuksien käyttämiseksi sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen.

90 Kansallinen tuomioistuin esittää nyt esillä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksiä niistä perusteista, joilla radiotaajuuksia myönnetään analogisen televisiolähetystoiminnan markkinoilla toimimista varten.

91 Kansallinen tuomioistuin ei esitä yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksiä niistä perusteista, joita lain nro 249/1997 perusteella on sovellettu myönnettäessä konsessioita analogisen televisiolähetystoiminnan markkinoille. Centro Europa 7 ei myöskään ole kiistänyt näitä perusteita kansallisessa tuomioistuimessa eikä yhteisöjen tuomioistuimelle esittämissään huomautuksissa, koska Centro Europa 7:lle on myönnetty konsessio kyseisten perusteiden nojalla.

92 Yhteisöjen tuomioistuimen ei siis ole syytä lausua näistä perusteista.

93 Kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä lain nro 249/1997 yhteensoveltuvuudesta yhteisön oikeuden kanssa vain sen vuoksi, että sen 3 §:n 7 momentilla on olemassa olevien kanavien hyväksi otettu käyttöön siirtymäjärjestelmä, joka on vaikuttanut siten, että Centro Europa 7:n kaltaisten, radiotaajuuksia vailla olevien toimijoiden pääsy kyseisille markkinoille on estynyt.

94 Toisaalta kansallinen tuomioistuin esittää yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksiä niistä perusteista, joita lain nro 112/2004 perusteella on sovellettu myönnettäessä konsessioita digitaalisen ja analogisen televisiolähetystoiminnan markkinoille, vain siltä osin kuin näillä perusteilla on vakautettu asetuksen nro 352/2003 1 §:llä olemassa olevien kanavien hyväksi käyttöön otettu siirtymäjärjestelmä, joka on vaikuttanut siten, ettei toimijoille, joilla kuitenkin on lain nro 249/1997 perusteella myönnetyt konsessiot, ole myönnetty radiotaajuuksia analogisen televisiolähetystoiminnan markkinoilla toimimista varten.

95 Tästä on syytä todeta, että lain nro 249/1997 3 §:n 7 momentilla ja asetuksen nro 352/2003 1 §:llä olemassa olevien kanavien hyväksi käyttöön otettujen siirtymäjärjestelmien peräkkäinen soveltaminen on vaikuttanut siten, että radiotaajuuksia vailla olevien toimijoiden pääsy kyseisille markkinoille on estynyt.

96 Samoin on katsottava, että lain nro 112/2004 23 §:n 5 momentilla, jossa säädetään vain olemassa oleviin kanaviin sovellettavasta yleisvaltuutuksesta toimia televisiopalvelujen markkinoilla, on vakautettu edellisessä kohdassa todettu rajoittava vaikutus.

97 Koska näillä toimenpiteillä on ensinnäkin tosiasiallisesti rajoitettu niiden toimijoiden lukumäärää, jotka voivat toimia kyseisillä markkinoilla, niillä saatetaan ja/tai on saatettu rajoittaa palvelujen tarjoamista televisiolähetysten alalla.

98 Nämä toimenpiteet vaikuttavat ja/tai ovat vaikuttaneet toiseksi siten, että kansallisten markkinoiden rakenne on jähmettynyt ja että kyseisillä markkinoilla jo toimivien kansallisten toimijoiden asemaa on suojattu.

99 Näin ollen tällaiset toimenpiteet ovat EY 49 artiklan ja puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohdan, valtuutusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan sekä kilpailudirektiivin 4 artiklan 1 kohdan, siitä lähtien kun nämä direktiivit ovat olleet sovellettavissa, vastaisia, paitsi jos ne ovat perusteltuja.

100 Tältä osin on muistutettava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevän, että lupajärjestelmää, jolla rajoitetaan toimijoiden lukumäärää jäsenvaltion alueella, voidaan perustella yleisen edun mukaisilla tavoitteilla (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Placanica ym., tuomion 53 kohta), jos siitä aiheutuvat rajoitukset ovat tarkoituksenmukaisia eivätkä mene pidemmälle kuin kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen.

101 UYL:llä sallitaan nimenomaisesti se, että jäsenvaltiot puitedirektiivin 1 artiklan 3 kohdan nojalla antavat tai pitävät voimassa yhteisön oikeutta noudattaen säännöksiä, joilla pyritään yleisen edun mukaisiin, erityisesti audiovisuaalialan politiikkaan liittyviin tavoitteisiin.

102 Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa puolestaan sallitaan se, että jäsenvaltiot myöntävät radiotaajuuksien käyttöä koskevia yksittäisiä oikeuksia noudattaakseen radiotaajuuksien tehokkaan käytön tavoitetta, sellaisena kuin se mainitaan puitedirektiivissä.

103 Kuten julkiasiamies on ratkaisuehdotuksensa 34 ja 37 kohdassa todennut, jotta tällainen järjestelmä, jolla lähtökohtaisesti loukataan EY 49 artiklaa ja UYL:ää, olisi perusteltu, sillä on pyrittävä yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen, minkä lisäksi

sen on perustuttava puolueettomiin, selkeisiin, syrjimättömiin ja oikeasuhteisiin perusteisiin (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Placanica ym., tuomion 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

104 Niinpä puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset noudattavat radiotaajuuksia varatessaan ja tiettyyn käyttöön osoittaessaan puolueettomia, selkeitä, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia perusteita.

105 Jos radiotaajuuksien käyttöä koskevien yksittäisten oikeuksien myöntäminen on välttämätöntä, nämä oikeudet on lisäksi valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan myönnettävä avoimessa, selkeässä ja syrjimättömässä menettelyssä.

106 Samoin valtuutusdirektiivin 7 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”jos radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien myöntämistä on rajoitettava, jäsenvaltioiden on myönnettävä tällaiset oikeudet puolueettomin, avoimin, syrjimättömin ja oikeasuhteisin perustein”.

107 Tämä vaatimus vahvistetaan kilpailudirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan ”radiotaajuuksien myöntämisen sähköisille viestintäpalveluille on perustuttava puolueettomiin, selkeisiin, syrjimättömiin ja oikeasuhteisiin perusteisiin”.

108 Kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ilmenee, että lakiin nro 249/1997 perustuvia toimenpiteitä, joilla radiotaajuudet on varattu rajoitetulle määrälle toimijoita, ei pääasiassa ole toimeenpantu edellä mainittujen perusteiden mukaisesti.

109 Kyseiset radiotaajuudet on nimittäin lain nro 249/1997 3 §:n 7 momentissa säädetyn siirtymäjärjestelmän perusteella tosiasiallisesti varattu olemassa oleville kanaville, vaikka muutamille näistä kanavista ei ollut myönnetty tuon lain mukaisia konsessioita.

110 Centro Europa 7:n kaltaisille toimijoille ei toisaalta ole myönnetty radiotaajuuksia, vaikka niille oli myönnetty tuon lain mukaiset konsessiot.

111 Näin ollen ja riippumatta niistä tavoitteista, joihin lailla nro 249/1997 pyritään myönnettäessä radiotaajuudet rajoitetulle määrälle toimijoita, on katsottava, että tuo järjestelmä on EY 49 artiklan vastainen.

112 Sama päätelmä on tehtävä järjestelmästä, jolla radiotaajuudet lain nro 112/2004 perusteella on myönnetty rajoitetulle määrälle toimijoita, sillä tuota järjestelmää ei ole toimeenpantu puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden nojalla, millä rikotaan EY 49 artiklaa ja puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohtaa, valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa ja 7 artiklan 3 kohtaa sekä kilpailudirektiivin 4 artiklan 2 kohtaa, siitä lähtien kun nämä direktiivit ovat olleet sovellettavissa.

113 Lain nro 112/2004 nojalla radiotaajuudet on nimittäin myönnetty olemassa oleville kanaville, ja viimeksi mainituille on annettu lupa lähetysten suorittamiseen asetuksen nro 352/2003 1 §:ssä säädetyn siirtymäjärjestelmän, jolla vain jatkettiin lailla nro 249/1997 käyttöön otettua siirtymäjärjestelmää, perusteella.

114 Olipa miten tahansa, edellä todettuja rajoituksia ei voida perustella tarpeella varmistaa nopea siirtyminen digitaalisiin televisiolähetyksiin.

115 Siitä riippumatta, voiko tällainen tavoite olla sellainen yleisen edun mukainen tavoite, jolla näitä rajoituksia voitaisiin perustella, on todettava, kuten komissio on yhteisöjen tuomioistuimelle esittämissään huomautuksissa perustellusti todennut, ettei Italian lainsäädännöllä eikä etenkään lailla nro 112/2004 ainoastaan varata olemassa oleville toimijoille etuoikeutta radiotaajuuksien saantiin vaan tämä oikeus varataan niille yksinoikeutena rajoittamatta ajallisesti näille toimijoille varattua etuoikeusasemaa ja säätämättä velvollisuudesta palauttaa ylimääräiset radiotaajuudet digitaalisiin televisiolähetyksiin siirtymisen jälkeen.

116 Edellä esitetyt seikat huomioiden toiseen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on kaikkiin yhdessä vastattava, että EY 49 artiklaa ja puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohtaa, valtuutusdirektiivin 5 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan toista alakohtaa ja 7 artiklan 3 kohtaa sekä kilpailudirektiivin 4 artiklaa, siitä lähtien kun nämä direktiivit ovat olleet sovellettavissa, on tulkittava siten, että niiden vastainen on sellainen kansallinen televisiolähetystoiminnan alan lainsäädäntö, jonka soveltaminen johtaa siihen, että toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta suorittaa lähetyksiä sen vuoksi, ettei sillä ole puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden nojalla myönnettyjä lähetystaajuuksia.

Ensimmäinen ja kolmas kysymys

117 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisessä kysymyksessään yhteisöjen tuomioistuimelta pääasiallisesti, onko sellainen kansallinen televisiolähetystoiminnan alan lainsäädäntö, jonka soveltaminen johtaa siihen, että Centro Europa 7:n kaltaisen toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta lähetystaajuuksien puuttuessa suorittaa lähetyksiä, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan, johon EU 6 artiklassa viitataan, määräysten vastainen.

118 Kolmannessa kysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, onko jäsenvaltiolla, joka on myöntänyt konsessioita televisiolähetystoimintaan, valtuutusdirektiivin, siitä lähtien kun se on ollut sovellettavissa, 17 artiklan mahdolliseen välittömään oikeusvaikutukseen perustuva velvollisuus saattaa nämä konsessiot yhteisön oikeuden mukaisiksi ja näin ollen varata Centro Europa 7:lle kyseisen toiminnan harjoittamiseen tarvittavat radiotaajuudet.

119 Kansallinen tuomioistuin pyrkii näillä kysymyksillä siis tarkistamaan, onko yhteisön oikeutta rikottu, jotta se voisi ratkaista siitä aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskevan vaatimuksen.

120 Toiseen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee, että EY 49 artiklaa ja puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohtaa, valtuutusdirektiivin 5 artiklan 1 kohtaa sekä 2 kohdan toista alakohtaa ja 7 artiklan 3 kohtaa sekä kilpailudirektiivin 4 artiklaa, siitä lähtien kun nämä direktiivit ovat olleet sovellettavissa, on tulkittava siten, että niiden vastainen on sellainen kansallinen televisiolähetystoiminnan alan

lainsäädäntö, jonka soveltaminen johtaa siihen, että toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta suorittaa lähetyksiä sen vuoksi, ettei sillä ole puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden nojalla myönnettyjä lähetystaajuuksia.

121 Kansallisen tuomioistuimen on näin ollen jo pelkästään tämän vastauksen nojalla mahdollista ratkaista aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskeva Centro Europa 7:n vaatimus.

122 Näin ollen kun yhteisöjen tuomioistuimen toiseen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen antama vastaus otetaan huomioon, ensimmäisestä ja kolmannesta kysymyksestä ei ole tarpeen lausua.

Kuudes, seitsemäs ja kahdeksas kysymys

123 Kansallinen tuomioistuin kysyy kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kysymyksessään yhteisöjen tuomioistuimelta pääasiallisesti, millä edellytyksillä jäsenvaltiot voivat toimeenpanna valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja kilpailudirektiivin 4 artiklassa säädetyn poikkeuksen.

124 Neljänteen ja viidenteen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee, että valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa sekä kilpailudirektiivin 4 artiklaa, siitä lähtien kun nämä direktiivit ovat olleet sovellettavissa, on tulkittava siten, että niiden vastainen on sellainen kansallinen televisiolähetystoiminnan alan lainsäädäntö, jonka

soveltaminen johtaa siihen, että toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta suorittaa lähetyksiä sen vuoksi, ettei sillä ole puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden nojalla myönnettyjä lähetystaajuuksia.

125 Tästä vastauksesta ilmenee näin ollen, että puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden noudattaminen on valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa sekä kilpailudirektiivin 4 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltamisen välttämätön edellytys.

126 Näin ollen kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kysymyksessä mainituista, kyseisen poikkeuksen soveltamisen muista mahdollisista edellytyksistä ei ole syytä lausua.

127 Tästä seuraa, että kun yhteisöjen tuomioistuimen neljänteen ja viidenteen kysymykseen yhdessä toisen kysymyksen kanssa antama vastaus otetaan huomioon, kuudennesta, seitsemännestä ja kahdeksannesta kysymyksestä ei ole syytä lausua.

Oikeudenkäyntikulut

128 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 49 artiklaa ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) 9 artiklan 1 kohtaa, sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) 5 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan toista alakohtaa sekä 7 artiklan 3 kohtaa sekä kilpailusta sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinoilla 16.9.2002 annetun komission direktiivin 2002/77/EY 4 artiklaa, siitä lähtien kun nämä direktiivit ovat olleet sovellettavissa, on tulkittava siten, että niiden vastainen on sellainen kansallinen televisiolähetystoiminnan alan lainsäädäntö, jonka soveltaminen johtaa siihen, että toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta suorittaa lähetyksiä sen vuoksi, ettei sillä ole puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden nojalla myönnettyjä lähetystaajuuksia.

Allekirjoitukset